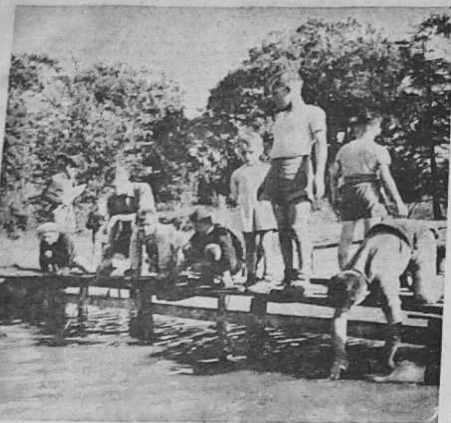

Waar „ELLENDÉ” een te ZACHT WOORD is

Een beetje vreugde in het leven der kinderen

Het gaat om de redding van een hele jeugd

De man, die alles krijgt en toch geen bedelaar is, dat is pater Lucas de Bruin, de Nederlandse Franciscan conventueel, die thans drie jaar geleden naar Bordeaux werd gezonden, om er te arbeiden onder de armen der armen, die leven in de krotten en in de schuurtjes van plaatselijke benzeenblikken. We hebben in die dagen overvloedig aandacht besteed aan zijn activiteit. Dat waren dan zijn eerste pogingen om contact te krijgen met deze mensen, die in een sfeer leven, waarvoor het woord ellende overvloeiend is om haar te kwalificeren.

De eerste stappen tot herkerstening, die aanvingen met het opknappen van het bouwvallige kerkje van de parochie Notre-Dame de Lourdes du Cypresat, gelegen in de armbelgische wijk Bastides, de graauwe industriewijk van Bordeaux, en de katechismuslessen in een lochtig houten schuurtje. Er is in die paar jaar enorm veel werk verzet en veel bereikt! De kerk ziet er „tip-top” uit, al constateert „Le pere Luc” met angst en beven, dat de morassige bodem medogenloos is en de huiverwinkende scheur, die het Godshuis indertijd aan het halveren was, wederom zichtbaar wordt.

Het katechismus-schuurtje is reeds lang afgedankt. De kwaliteiten van de diverse ruimten, waarin dit onderricht gegeven werd, verbeterde jaar op jaar. Het is nu een bezoek aan de parochie studeerders op een indrukwekkende betonnen Achter die gezakte stond een persoon in khakibroek, dik onder de kalkspetten en met een weggewerd, zwaar, mouwen aan jaar respect afdruipende gepolijste armen. Pater Bernard O.P. Fr. Conv. 14 en meester klasieke lesjers en de universiteit van Freiburg, thans arbeider van de troffel. Deze indrukwekkende figuur, Zwitsers collega van pere Luc, heeft in één middag van twee jaar een parochiehuus met zwaar gebel uit vlees en beton met ruime frisse katechismuslokalen en een filmtaal op de eerste verdieping en verder met een geheel aan de eisen beantwoordende accommodatie. Dit resultaat deed ons met respect opzien naar deze breed-lachende priester, die ons met leermotivatie in zijn protogies, twinkelend achter de trillingsarm, toelichtte.

Pere Luc is — om het maar eens gevoel uit te drukken — de sjacheraar, pater Bernard is de krachtpatser en de in Zwitserland zeer bekende dr in de esthetica, pater Maurice, is er de kunstenaar. Met de Curk vormen deze priesters een gevecht, dat roept en ploert, ieder in het best toegewezen deel van het kwartier; dat binnentreedt in de „huizen” om het leed te verzachten, om er te troosten en te vermanen en... om er te wijzen op het kruis, dat de balk waarop eens de heilige maar, is uitgestreden. En dan trachten zij stilzitten aan iets wakker te maken bij deze erbarmelijke schepselen: het geloof in Hem, die geleden heeft voor ALLE mensen en die eens deze voor hen troostgevend woorden heeft uitgesproken: „Het is gemakkelijker voor één kameel door het oog van een naald te kruipen, dan voor een rijkard, om het rijk Gods te betreden.”

Nederlandse jeugd helpt

Van de grote projecten van Pere Luc in zijn omvangrijk herkersteningprogramma is l'Hermitage. Wij bedoelen hier het in de negentiende eeuw door een Bordeaux handelaar in Marillac — op 12 km. van Bordeaux — gebouwde „chateau” dat enige tijd geleden door het bodem werd aangekocht en dat is bestemd tot tehuis voor de „lopende” jeugd.

Deze bombastische sandstenen kast, getogen tussen afgestrotte wijngaarden en bossen, dit loekend „weeshuis” is toegevoerd aan onze Nederlandse pater, die enkele maanden geleden begonnen is met de „restaurant”. Tientallen Nederlandse jongens zijn er in de vakantie aan het werk geweest. Er is een kapel geïmproviseerd, waarvan de „gebrandschilde” ramen werden vervaardigd uit gekleurd papier en waarvan het altaar steunt op drie stukken boomstam. Men is van het schilderen en aan het metselen gegaan en het huis, dat smarven is door een ideaal speelterrein, compleet met voetbalvelden en een basis om te spelen, was na enkele weken zover klaar, dat het de Brezase en Tilburgse knochten kon herbergen, die hier leider waren spelen over de A-sociale Bordeaux jeugd.

Gedurende ruim twee en een half maand kwamen dagelijks die kinderen uit de sloppen zich hier amuseren. Elke dag kwam de portier van de rode stadshuizen werden opgezogen, galsje Frankrijk moest mousserende wijn naar buiten en dan begon het lere leventje voetballen, boepsen, hollen bouwen

deze kinderen, dat niet naals; een sympathieke indruk te maken! Ook frappeerde de vindingrijkdom, die dan tot uiting kwam op een of andere regenachtige dag, wanneer ook de Franse opperleiding aan wie Pere Luc zijn kroost toevertrouwde bleek te bestaan uit geboren cabaretiers. Dit laatste is dan ook de aanleiding geweest tot het plan van pere Luc om in December van dit jaar met hen naar Nederland te komen, om daar voorstellingen te geven ten bate van de parochie.

Opvallend is ook, dat men aan kleding en uiterlijk van deze kinderen moeilijk het milieu kan raden, waar vandaan zij afkomstig zijn, maar dit — zo legde de pater uit — is een typisch verschijnsel in Frankrijk: het seek is aan hun kinderen en kunnen zichzelf het minst.

Het deed goed de kinderen hier te zien ravotten in de frisse boelucht onder een alles overgiende zon, te weten dat zij enige uren verlaten waren bij de nauwe en de ingewanden vormen van Bordeaux. En vooral na de pater een keer vergezeld te hebben op zijn ganz door het kwartier, stilzitten in de schemering met een camera verborgen onder de regenlaas, begrepen we het eigenlijke doel van dit vakantie-kinderwerk de betekenis van l'Hermitage. Het is duidelijk een dagelijkse confrontatie met het Christendom. Over twee jaar zal men waarschijnlijk de eerste vruchten plukken van de herkerstening moet ter hand genomen worden bij de jeugd. Zij is nog met van ongelooft en communisme te redden, het communisme, dat hier, natuurlijk welig tiert en steeds verleidelijker propaganda voert!

„Daar wonen mensen”

We hadden verwacht ellende te zien, maar zoals we reeds schreven: dit woord is ontorekend. Terwijl we, van vliandje op eilandje springend in de straten vol modder en plassen, de pater volgden (pere Luc, die niet bang behoefde te zijn voor een bestijk) habijt omdat de zoom reeds eindelijk maken wegens stijfjage was meest afzichtwekkende gevallen aan „Daar wonen mensen... mensen!” Dat was het steeds, wat hij zei. We herinneren ons, dat we constant gesmoorde geluiden van schrik, afgripen en medelijden maakten. Hemel, de bouwrelijes, die hier staan zouden in Nederland nog niet waard zijn, om als kolenhek te dienen. We belasten onze kieren, onze vuipen, het horige, dat we bij ons hadden, het was meer waard, dan de ganse „huizenrij”, die voor ons lag.

De woningen, ze waren geïmproviseerd van rotte planken, gestut door balkjes, her en der „gevonden” en roetige stukken plaatijzer. „Hier wonen mensen... mensen!” hamerde het steeds maar in ons en fluiserde de stem van pere. We richtten onze camera en we vroelden ons als een dief. De eerste puppes, waaruit dikke rook walmde, zij loonden aan, dat er in geleefd werd, geroemd, gekookt, gezeten en geslapen. Frankrijk heeft weinig grote getinneten in vergelijking met ons grote landje. Hier leven dan die families met

tien, twaalf kinderen. Hier leven dan die mensen, die telkens tien minuten moeten moeten lopen om hun natuurlijke behoefte te doen en die zich moeten wassen in een kuip, waaruit bij ons de koesen nos niet zouden drinken! Hier leven ze dan in onmogelijk kleine stinkende bokjes.

We sagen de pater op die moeders toegaan, die — o wonder — uitermate vriendelijk en gastvrij waren. Ze komen nimmer in de kerk, maar kom niet aan de pater!

Bergokjes voor mensen

De pater ons door een nauw gangje en stonden eenklaps voor een degenat, waaruit een benauwende stinkende lucht goldde. Een van de twaalf kamers van een huis, bewoond door... twaalf gezinnen. Kamer? Nou ja, bergokjes van vier bij vier meter, volgepropt met ledikanten en matrassen, waarvan des avonds een legpuzzel wordt gemaakt, een walmende karbidlamp aan het plafond (houden lijjes, waar lussennit vuil en roet naar beneden dwarrelt). In de hoek: stokbroden, medicijnflesjes, een oude kinderwagen en iets wat op een fiets leek, zonder banden. De baby lag te krijten op de berle plaats; het bed van vader en moeder. Kinderen lagen half ontkleed in een hoek te slapen.

De moeder, met transparerend gezicht, wilde de enige stoel aftaan aan de pater. Steeds werd wordt men getroffen door die hartelijkheid en in de ogen van de mensen kan men een diepe genegenheid voor de pater lezen. Maar hoe kan het ook anders? Pere Luc is een mens, die het probeert, al is hij door en door afgemat van een dag hard zwegen, toch nog in een Bordeaux hotel een uur aan een stuk voor een Eindhovenese reclus over zijn parochie te praten. Maar dan gaat hij ook (eindelijk) naar bed met het terreden gevoel, f 70 — en een oude jas blijven gaard te hebben!

Thans zit hij nog vol plannen. Het ene project (het weeshuis) is nog niet voltooid, of hij pelust er al weer over een aantal arme jongens het volgend jaar bij Nederlandse gezinnen onder te brengen. Maar het probleem, dat telkens weer de kop steekt, is natuurlijk: geld.

„Alles, wat de pater tot nu toe ondernomen heeft, is geslaagd. Waarom zou dit dan niet gelukken? Hij kan bouwen op de hulp van hieboven. Maar hij vindt het toch ook een prettige gedachte, te kunnen rekenen op zijn vaderland. Dit is het meermalen zebiken. Laten wij die leven als goden verzeleken met die stummers stads, niet opvoeden die gezegend maar zware arbeid moreel en financieel te steunen.”

GUIDO TSAAR

In dergelijke, op instorten staande schuren, niets anders dan bergplaatsen van mensen, wonen duizenden ellendijders in bepaalde wijken van Bordeaux. En de hier afgedrukte behoren nog tot de minst bouwvallige.

